

preteses proximitats culturals (que porten a preferir els europeus enfront dels no europeus; els cristians per davant dels no cristians; els castellanoparlants per davant dels qui no ho són; etc.), sinó que s'han de fonamentar en els valors i principis ètics que proclamem i que recull la declaració dels drets humans.

Ens cal, doncs, prioritzar l'Estat de dret per damunt de qualsevol altra consideració. Ens cal convidar totes les persones que viuen i treballen a Catalunya i se senten implicades en el seu present i el seu futur a participar, amb plenitud de drets, com a ciutadans responsables, d'un projecte nacional i social compartit.

Les diferències entre persones regulars i irregulars, entre nacionals i estrangers, entre ciutadans i immigrants, remet a l'antiga diferenciació interessada que els colonitzadors feren entre persones amb ànima i persones sense ànima, a la distinció essencial entre homes i esclaus... categories inventades, classificacions canviants, que han buscat sempre un mateix objectiu: el sotmetiment, la discriminació, la legitimació de la injustícia.

La lluita per la ciutadania de totes les persones residents a Catalunya no és només reclamar el dret a vot, és més aviat el vertader nom del combat per al reconeixement efectiu dels drets humans.

LA DEMOCRÀCIA A AMÈRICA LLATINA

SALVADOR MARTÍ I PUIG

La dècada dels 90 va començar a Amèrica Llatina amb bones notícies i amb l'atenció de la resta del món. El procés de pau a Centreamèrica semblava encarrilar-se: l'agressió nord-americana a Nicaragua va finalitzar l'any 1990, a El Salvador es signava la pau l'any 1992 i a Guatemala va posar-se fi al genocidi amb els acords de 1996. A Xile la derrota del plebiscit de Pinochet l'any 1989 obria les portes cap a la democràcia, i a la resta de països del Con Sud iniciava un llarg camí cap a la redemocratització. També en aquelles dates Brasil escollia, per primera vegada des de molt temps, les seves autoritats per sufragi universal. I a Perú, l'Equador i Bolívia ja no manaven els militars.

Aquest paisatge difícilment s'hagués imaginat, ni pels més optimistes, poc abans. Així, l'ona de transicions de dictadures cap a règims de democràtico-liberals va sorprendre la majoria dels qui seguien l'evolució històrica d'aquest subcontinent. Amb tot, un cop realitzat el canvi de règim a cada un d'aquests països, avui toca preguntar-nos: i després de les transicions què?

I és que, per primera vegada a la història d'Amèrica Llatina, s'observa la convivència generalitzada de règims democràtics amb polítiques que empitjoren les condicions de vida d'amples majories. En aquest sentit estem parlant d'un sistema que podríem anomenar *reduccionisme democràtic*, és a dir, d'un sistema on no només es posa en qüestió la competitivitat efectiva dels processos electorals o la confecció de l'agenda que s'hi discuteix, sinó que també perpetua situacions on impera la impunitat, la corrupció pública, l'opacitat administrativa i la subordinació del poder judicial a l'executiu.

La democratització és molt difícil si no va acompanyada d'una democratització de la societat i de la reducció de les profundes fractures econòmiques i culturals que avui esquincen a la majoria dels països llatinoamericans. Per això cal preguntar-se si és possible parlar d'una democràcia que promou l'exclusió social i política. La qüestió no és gratuïta, doncs avui la situació social d'Amèrica Llatina és un escàndol. L'any 1999, el 49% dels seus habitants vivien a la pobresa i la meitat d'aquests eren indigents. La quantitat de pobres avui és major (en termes relatius i absoluts) a la que hi havia a inicis dels anys setanta.

Però les debilitats i mancances que s'observen quotidianament en aquestes «noves democràcies» no només són degudes a les disfuncions institucionals, a la cultura política de la gent o a la maldestre actuació dels qui manen. S'observen causes més profundes que apunten la responsabilitat d'un ordre mundial d'escarni que ofega als països del Sud a través de múltiples i complexos mecanismes.

Per això és necessari una nova anàlisi, més crítica, més global i més substantiva, en l'estudi de la natura dels sistemes polítics. I si bé hi ha molts teòrics contemporanis que defineixen la democràcia només com un mecanisme a través del qual s'escull de forma competitiva a qui ha governar un país durant un període, cal dir que –si bé aquest és un tret indispensable– no n'hi ha prou. I és que si la democràcia no suposés alhora una aposta a favor de la dignitat i l'autonomia de les persones, estaria mancada de l'extraordinària força moral que l'ha convertida en una de les penyores més preuades de la lluita de moltes generacions per un món millor.

